

LEGE **cu privire la Avocatul poporului**

Confirmînd adeziunea la Declarația Universală a Drepturilor Omului, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, alte acte juridice internaționale cu privire la drepturile omului, luînd în considerare că, în conformitate cu Statutul O.N.U., statul este obligat să stimuleze respectarea drepturilor și libertăților omului, ținînd cont de necesitatea de a asigura tuturor persoanelor pe teritoriul Republicii Moldova apărarea drepturilor și libertăților lor,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I. **DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Activitatea Avocatului poporului

(1) Activitatea Avocatului poporului este menită să asigure respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, organizații și întreprinderi, indiferent de forma de organizare și tipul de proprietate, organizațiile necomerciale și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul poporului contribuie la apărarea drepturilor omului prin prevenirea încălcării acestora și repunerea în drepturi a omului, monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor omului, colaborarea internațională în domeniul drepturilor omului, promovarea drepturilor omului și a mecanismelor de apărare a acestora prin aplicarea procedurilor reglementate de prezenta lege.

(3) Activitatea Avocatului poporului și a persoanelor care activează sub autoritatea sa are caracter public.

Articolul 2. Principii de activitate

(1) Avocatul poporului se călăuzește de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege, de alte legi, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) În activitatea sa, Avocatul poporului se ghidează de principiile legalității, egalității, imparțialității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului, accesibilității și se conduce de conștiința personală și normele de moralitate.

Articolul 3. Garanții de independență

(1) În exercițiul mandatului, Avocatul poporului este independent față de deputați, Președintele Republicii Moldova, Guvern, autoritățile publice și persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul poporului nu poate fi supus nici unui mandat imperativ sau reprezentativ. Nimeni nu poate obliga Avocatul poporului la supunerea față de instrucțiunile sau dispozițiile sale.

(3) Avocatul poporului nu poate fi obligat să prezinte explicații sau declarații asupra cazurilor examinate sau aflate în procedură de examinare.

(4) Imixtiunea în activitatea Avocatului poporului cu scopul de a influența deciziile acestuia în exercitarea mandatului, ignorarea intenționată de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a sesizărilor și a recomandărilor Avocatului poporului, precum și împiedicarea sub oricare altă formă a activității acestuia atrag după sine răspunderea în conformitate cu legislația.

Articolul 4. Inviolabilitatea Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului nu poate fi persecutat sau tras la răspundere pentru acțiunile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului.

(2) Inviolabilitatea Avocatului poporului se extinde asupra locuinței și localului său de serviciu, asupra mijloacelor de transport și de telecomunicație folosite de el, asupra corespondenței, documentelor și averii personale.

(3) Urmărirea penală împotriva Avocatului poporului poate fi pornită doar de către Procurorul General.

Capitolul II.

STATUTUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 5. Mandatul Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este numit în funcție de către Parlament pentru un mandat de 7 ani. Nici o persoană nu poate îndeplini funcția de Avocat al poporului două mandate consecutive.

(2) Avocatul poporului exercită funcție de demnitate publică.

(3) În cazul încetării mandatului Avocatului poporului în temeiurile prevăzute la art.14, în cel mult 3 luni se numește un nou Avocat al poporului.

(4) Avocatul poporului continuă să se afle în exercițiul funcției până la preluarea funcției de către succesorul său, cu excepția cazului de încetare a mandatului înainte de termen sau de revocare din funcție în temeiurile prevăzute la art.14.

(5) Declarația stării de urgență, de asediu sau de război pe întreg teritoriul țării sau în unele localități nu suspendă activitatea Avocatului poporului și nu restrânge atribuțiile lui.

Articolul 6. Condiții de eligibilitate

(1) Avocat al poporului poate fi persoana care corespunde următoarelor cerințe minime:

a) deține cetățenia Republicii Moldova și este domiciliat permanent pe teritoriul ei ultimii 5 ani;

b) are capacitate deplină de exercițiu;

- c) deține diplomă de licențiat în drept sau echivalentul acesteia;
- d) are o vechime în muncă în domeniul juridic de cel puțin 10 ani și o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului;
- e) se bucură de o reputație ireproșabilă;
- f) cunoaște limba de stat.

(2) Se consideră că nu are reputație ireproșabilă, în sensul alin. (1), și nu poate candida la funcția de Avocat al poporului persoana care:

a) are antecedente penale, inclusiv stinse, pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere;

b) a fost concediată din motive compromițătoare sau a fost eliberată, din aceleași motive, din funcțiile deținute anterior.

Articolul 7. Selectarea candidaților la funcția de Avocat al poporului

(1) Pentru selectarea candidatului la funcția de Avocat al poporului, se instituie o comisie parlamentară specială din membri ai Comisiei parlamentare drepturile omului și relații interetnice și Comisiei juridice, numiri și imunități. Comisia parlamentară specială organizează concursul public de selectare a candidaților la funcția de Avocat al poporului conform regulamentului aprobat de aceasta.

(2) Informația despre organizarea și desfășurarea concursului, cerințele față de candidați și actele necesare care urmează a fi prezentate se plasează pe pagina web a Parlamentului și în mijloacele de informare în masă cu cel puțin 20 de zile înainte de data desfășurării concursului.

(3) Procedura de organizare și desfășurare a concursului se bazează pe următoarele principii:

a) competiția deschisă, prin asigurarea accesului liber de participare la concurs a oricărei persoane care întrunește condițiile stabilite de lege;

b) asigurarea transparenței, prin punerea la dispoziția tuturor celor interesați a informațiilor referitoare la modul de desfășurare a concursului;

c) tratamentul egal, prin aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor de selectare și a condițiilor de desfășurare a concursului în raport cu toți candidații.

(4) Curriculum vitae a candidaților care doresc să participe la concurs se plasează pe pagina web a Parlamentului pentru consultarea publicului.

(5) Concursul se consideră valabil dacă la el participă cel puțin doi candidați. În cazul în care nu au fost depuse suficiente solicitări pentru participare la concurs sau candidații nu întrunesc cerințele minime stabilite de prezenta lege, se anunță concurs repetat care se organizează în termen de 30 de zile. Concursul repetat se consideră valabil dacă la el participă cel puțin 1 candidat.

(6) Comisia parlamentară specială organizează dezbateri publice cu participarea obligatorie a reprezentanților societății civile și a candidaților care întrunesc cerințele stabilite de prezenta lege. Informația cu privire la organizarea dezbaterilor se plasează pe pagina web a Parlamentului cu cel puțin 5 zile pînă la desfășurarea evenimentului.

(7) Concursul pentru selectarea candidatului la funcția de Avocat al poporului se organizează cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea mandatului Avocatului poporului în exercițiu.

(8) Informația privind rezultatele concursului se publică în mijloacele de informare în masă și se plasează pe pagina web a Parlamentului.

Articolul 8. Procedura de numire în funcție

(1) În urma desfășurării concursului, Comisia parlamentară specială selectează toți candidații care corespund condițiilor de eligibilitate, pe care îi prezintă în Plenul Parlamentului. Pentru fiecare candidat se întocmește un aviz argumentat.

(2) Se numește în funcția de Avocat al poporului candidatul care a obținut votul majorității deputaților aleși.

(3) În cazul în care nu s-a întrunit numărul necesar de voturi, candidaturile se prezintă repetat.

Articolul 9. Jurământul Avocatului poporului

(1) La intrarea în funcție, Avocatul poporului depune în plenul Parlamentului următorul jurământ:

„Jur să apăr drepturile și libertățile omului, să îndeplinesc cu bună-credință și imparțialitate atribuțiile de Avocat al poporului, călăuzindu-mă de Constituția Republicii Moldova, legile și tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, de principiile legalității, egalității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului, moralității, accesibilității după cum îmi dictează conștiința”.

(2) Mandatul Avocatul poporului începe din momentul depunerii jurământului.

Articolul 10. Incompatibilități la exercitarea funcției

(1) Funcția Avocatului poporului este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită, cu excepția activității didactice, științifice sau de creație.

(2) Avocatul poporului nu are dreptul să desfășoare activitate politică sau să fie membru al vreunui partid politic.

(3) În decurs de 15 zile de la data depunerii jurământului, Avocatul poporului este obligat să înceteze orice activitate incompatibilă cu statutul său și să întrerupă apartenența sa la oricare partid politic.

Articolul 11. Drepturile Avocatul poporului

(1) În exercitarea mandatului său, Avocatul poporului are dreptul:

a) să fie primit în audiență de către Președintele Republicii Moldova, Președintele Parlamentului, Prim-ministru și în afara orelor de audiență;

b) să fie primit imediat în audiență de către conducători și alte persoane cu funcții de răspundere ale autorităților publice, instituțiilor, organizațiilor și întreprinderilor, inspectoratelor de poliție și locurilor de detenție din cadrul acestora, instituțiilor penitenciare, izolatoarelor de urmărire penală, unităților

militare, centrelor de plasament al migranților sau al solicitanților de azil, instituțiilor care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, instituțiilor speciale de învățământ și de reeducare sau instituțiilor curative și de reeducare a minorilor și ale altor instituții similare;

c) să asiste și să ia cuvântul la ședințele Parlamentului, Guvernului, Curții Constituționale, Consiliului Superior al Magistraturii, Consiliului Superior al Procurorilor;

d) să prezinte Parlamentului sau Guvernului recomandări în vederea perfecționării legislației în domeniul asigurării drepturilor și libertăților omului;

e) să verifice respectarea și exercitarea conformă de către autoritățile publice, organizațiile și întreprinderile, indiferent de forma de organizare și tipul de proprietate, organizațiile necomerciale, persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a competențelor sale privind respectarea drepturilor și libertăților omului;

f) să prezinte autorităților și instituțiilor publice specificate la lit. e) obiecțiile și recomandările sale de ordin general referitoare la asigurarea drepturilor și libertăților omului;

g) să aibă acces liber la toate autoritățile publice, să asiste la ședințele subdiviziunilor lor, inclusiv la ședințele organelor colegiale ale acestora;

h) să aibă acces liber și fără întârziere în instituții, organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate, organizații necomerciale, în inspectoratelor de poliție și locurile de detenție din cadrul acestora, în instituții penitenciare, în izolatoare de urmărire penală, în unități militare, în centre de plasament al imigranților sau al solicitanților de azil, în instituții care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, în instituțiile speciale de învățământ și de reeducare sau în instituțiile curative și de reeducare a minorilor și în alte instituții similare;

i) să aibă acces nelimitat la orice informație privind tratamentul și condițiile de detenție ale persoanelor private de libertate;

j) să solicite și să primească de la autoritățile publice, de la persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile informațiile, documentele și materialele necesare pentru exercitarea atribuțiilor, inclusiv informațiile oficiale cu accesibilitate limitată și informațiile atribuite la secret de stat în condițiile legii;

k) să invite pentru audieri și să primească de la persoanele cu funcții de răspundere explicații și informația necesare pentru elucidarea circumstanțelor sesizării;

l) să solicite instituțiilor de stat competente efectuarea expertizei judiciare, constatărilor tehnico-științifice și medico-legale și prezentarea raportului de expertiză sau a procesului-verbal privind imposibilitatea întocmirii unui asemenea raport;

m) să aibă întrevederi nelimitate și convorbiri confidențiale, fără martori, iar în caz de necesitate, prin intermediul traducătorului, cu persoana aflată în locurile specificate la lit. b), precum și cu oricare altă persoană care, în opinia sa, ar putea oferi informații utile;

n) să solicite concluziile instituțiilor competente referitoare la respectarea drepturilor și libertăților omului în cazul în care informațiile ce constituie obiect al sesizării oferă suficiente temeiuri pentru a presupune lezarea drepturilor garantate

de Constituția Republicii Moldova și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

o) să facă publice rezultatele examinării sesizărilor privind încălcarea drepturilor și libertăților omului.

p) să colaboreze cu instituții și organizații internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor omului

(2) În sensul prezentei legi, prin privare de libertate se înțelege orice formă de plasare a persoanei într-un loc de detenție de stat sau privat, la ordinul oricărui organ judiciar, administrativ sau al altui organ, în calitate de pedeapsă, sancțiune, măsură procesuală de constrângere, măsură de siguranță, precum și ca rezultat al dependenței față de o îngrijire acordată sau în baza oricărui alt motiv, loc pe care persoana respectivă nu are dreptul să-l părăsească din proprie inițiativă.

Articolul 12. Obligațiile Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este obligat:

a) să respecte Constituția Republicii Moldova, legile și tratatele internaționale din domeniul drepturilor și libertăților omului, să-și exercite atribuțiile în conformitate cu prezenta lege;

b) să nu divulge secretul de stat și alte informații și date ocrotite de lege;

c) să nu divulge informațiile confidențiale, precum și datele cu caracter personal, care i-au fost comunicate în cadrul activității sale, decât cu consimțământul persoanei la care acestea se referă;

d) să se abțină de la orice acțiuni neconforme cu statutul pe care îl deține.

(2) La numirea în funcție și ulterior în fiecare an, Avocatul poporului este obligat să depună, în condițiile legii, declarația cu privire la venituri și proprietate și declarația de interese personale.

Articolul 13. Protecția de stat și garanțiile sociale

(1) Avocatul poporului, membrii familiei lui și averea lor se află sub protecția statului. La cererea Avocatului poporului, organele afacerilor interne sînt obligate să ia măsurile de rigoare pentru asigurarea securității lui și a membrilor familiei sale, integrității bunurilor acestora.

(2) Viața și sănătatea Avocatului poporului sînt supuse asigurării de stat obligatorii de la bugetul de stat în sumă egală cu suma mijloacelor lui bănești de întreținere pe 15 ani.

(3) Prejudiciul material cauzat în legătură cu activitatea de serviciu a Avocatului poporului prin deteriorarea sau nimicirea bunurilor acestuia sau bunurilor membrilor lui de familie se repară integral de la bugetul de stat.

(4) Salarizarea Avocatului poporului se realizează în condițiile și în modul stabilit de legislație.

(5) Avocatul poporului beneficiază de garanțiile sociale stabilite în Legea nr. 199 din 16 iulie 2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Articolul 14. Încetarea mandatului Avocatului poporului

- (1) Mandatul Avocatului poporului încetează în caz de:
- a) demisie;
  - b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;
  - c) revocare;
  - d) incompatibilitate;
  - e) imposibilitate de a-și îndeplini atribuțiile mai mult de 4 luni consecutive din cauza stării de sănătate, confirmată prin certificatul medical;
  - f) pronunțarea unei sentințe irevocabile de condamnare;
  - g) deces.

(2) Temeiurile prevăzute la alin. (1) lit. a)-b) și lit. d)-g) se constată în ședință plenară a Parlamentului în baza raportului Comisiei drepturile omului și relații interetnice, prin adoptarea unei hotărâri în care se ia act de apariția cauzei ce determină încetarea mandatului.

(3) Revocarea din funcție a Avocatului poporului poate fi înaintată de cel puțin 1/3 din deputați. Hotărârea privind revocarea din funcție, se adoptă cu votul majorității deputaților aleși în baza raportului comisiei parlamentare speciale din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și Comisiei juridice, numiri și imunități

(4) Pot constitui temeii pentru revocarea Avocatului poporului:

- a) acțiunile neconforme cu statutul de Avocat al poporului;
- b) încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constatate printr-o decizie definitivă;
- c) divulgarea informațiilor confidențiale și a datelor cu caracter personal care i-au fost comunicate în cadrul activității sale fără consimțământul persoanei la care acestea se referă;
- d) divulgarea secretului de stat și a altor informații și date ocrotite de lege.

Capitolul III.

ADJUNCȚII AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 15. Adjuncții Avocatului poporului

(1) Avocatul poporului este asistat în activitatea sa de doi adjuncți, unul dintre care este specializat în protecția drepturilor copilului (în continuare – adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului), iar atribuțiile celuilalt adjunct sînt determinate de Avocatul poporului.

(2) Adjuncții Avocatului poporului exercită funcție de demnitate publică și dispun de drepturile și obligațiile prevăzute în prezenta lege.

(3) Poate fi adjunct al Avocatului poporului persoana care întrunește condițiile prevăzute la art. 6.

(4) Adjuncții Avocatului poporului sînt numiți în funcție de către Parlament cu votul majorității deputaților prezenți, la propunerea Avocatului poporului, în urma desfășurării unui concurs.

(5) Concursul este organizat de către Avocatul poporului, cu respectarea prevederilor art. 7, alineatele (2)-(4) și (8). Avocatul poporului selectează candidații care corespund condițiilor de eligibilitate și îi prezintă Plenului Parlamentului.

(6) Activitatea adjunctilor Avocatului poporului încetează în condițiile art. 14. Revocarea din funcție a adjunctilor se adoptă de Parlament la inițiativa Avocatul poporului.

(7) Adjuncții Avocatului poporului se numesc în funcție pe durata mandatului Avocatului poporului, la cel mult două luni după numirea Avocatului poporului.

(8) Adjuncții Avocatului poporului se bucură de protecție de stat și garanții sociale în conformitate cu prevederile art.13.

(9) Adjuncții Avocatului poporului poartă răspundere personală pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a atribuțiilor ce le revin.

Articolul 16. Atribuțiile adjunctului Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copiilor

(1) Adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului își exercită exclusiv atribuțiile pentru asigurarea respectării drepturilor și a libertăților copilului și realizării, la nivel național, de către autoritățile publice, de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile, a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

(2) Adjunctul Avocatul poporului pentru protecția drepturilor copilului oferă protecție și asistență copilului la cererea acestuia, fără a solicita acordul părinților sau reprezentanților legali. Copilul este anunțat despre rezultatul examinării cererii în formă corespunzătoare maturității sale intelectuale și mentale.

(3) În vederea asigurării respectării drepturilor și libertăților copilului, adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului este în drept să acționeze din proprie inițiativă pentru a asista copilul aflat în dificultate sau în situații de risc, fără a solicita acordul părinților sau reprezentanților legali.

(4) În exercitarea mandatului adjunctul Avocatul poporului pentru protecția drepturilor copilului cooperează cu cetățenii, organizațiile necomerciale sau instituțiile și autoritățile publice cu activitate în domeniu.

(5) Adjunctul Avocatul poporului pentru protecția drepturilor copilului decide asupra sesizărilor privind încălcarea drepturilor sau libertăților copiilor.

(6) În scopul apărării drepturilor și libertăților copilului, avocatul poporului pentru protecția drepturilor copilului poate înainta acțiuni în instanțele judecătorești.

(7) În activitatea sa adjunctul Avocatului poporului pentru protecția drepturilor copilului este asistat de o subdiviziune specializată în cadrul Oficiului Avocatului poporului.

Capitolul IV.

MODUL DE EXERCITARE A ATRIBUȚIILOR AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 17. Atribuțiile Avocatului poporului

În exercitarea mandatului, Avocatul poporului îndeplinește următoarele atribuții:

a) recepționează și examinează sesizările persoanelor cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților omului și remite, în termenele stabilite, un răspuns în scris petiționarului în privința sesizării depuse;

b) prezintă autorităților și/sau persoanelor responsabile propuneri și recomandări privind repunerea în drepturi a persoanelor în privința cărora s-a constatat încălcarea drepturilor și libertăților omului;

c) contribuie la soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor între autoritățile publice și petiționari;

d) contribuie la perfecționarea legislației în domeniul drepturilor omului;

e) prezintă propuneri și recomandări de ratificare sau aderare la instrumente internaționale în domeniul drepturilor și libertăților omului și acordă suport metodologic pentru asigurarea implementării lor;

f) înaintează sesizări către Curtea Constituțională și înaintează acțiuni în instanțele judecătorești competente;

g) promovează drepturile omului în societate;

h) îndeplinește și alte atribuții în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 18. Competența de examinare a sesizărilor

(1) Avocatul poporului examinează sesizările cetățenilor Republicii Moldova, cetățenilor străini și apatrizilor care locuiesc permanent, se află ori s-au aflat temporar pe teritoriul țării, (denumiți în continuare petiționari), ale căror drepturi și libertăți se presupune că au fost încălcate în Republica Moldova.

(2) Avocatul poporului nu substituie prin competențele sale organele de drept și instanțele judecătorești.

(3) Avocatul poporului examinează sesizările privind deciziile sau acțiunile (inacțiunile) autorităților publice, organizațiilor și întreprinderilor, indiferent de tipul de proprietate, organizațiilor necomerciale și persoanelor cu funcții de răspundere de toate nivelurile care, conform opiniei petiționarului, au încălcat drepturile și libertățile sale.

(4) Avocatul poporului nu examinează sesizările privind acțiunile/inacțiunile Președintelui Republicii Moldova, Președintelui Parlamentului și Prim-ministrului.

Articolul 19. Condițiile sesizării Avocatului poporului

(1) Sesizarea adresată Avocatului poporului se depune pînă la expirarea unui an din ziua încălcării presupuse a drepturilor sau libertăților petiționarului sau din ziua cînd petiționarul a aflat despre presupusa încălcare.

(2) Sesizările sînt prezentate Avocatului poporului în scris, personal sau prin poștă, fax, e-mail sau alt mijloc de comunicare.

(3) Sesizarea adresată Avocatului poporului din partea unei persoane aflate în detenție nu se supune controlului de administrația respectivului loc de detenție și se expediază destinatarului în decurs de 24 de ore.

(4) Sesizările adresate Avocatului poporului sînt scutite de taxa de stat.

Articolul 20. Conținutul sesizării

(1) În sesizarea adresată Avocatului poporului se indică:

a) numele, prenumele și adresa petiționarului;

- b) semnătura petiționarului;
- c) data întocmirii;
- d) descrierea succintă a circumstanțelor cauzei;
- e) autoritatea sau persoana cu funcții de răspundere în rezultatul acțiunilor sau inacțiunilor căreia a avut loc încălcarea drepturilor sau libertăților, în cazul în care se cunoaște.

(2) În cazul în care motivele invocate în sesizare au constituit obiect al examinării de către alte autorități, la sesizarea adresată Avocatului poporului se anexează și copiile răspunsurilor respectivelor autorități.

(3) Dacă sesizarea nu corespunde cerințelor specificate la alin. (1), ea se restituie fără examinare.

Articolul 21. Primirea spre examinare a sesizărilor

(1) După recepționarea sesizării, Avocatul poporului este în drept:

- a) să accepte sesizarea spre examinare;
- b) să restituie sesizarea fără examinare, explicînd petiționarului procedura pe care acesta este în drept să o folosească pentru a-și apăra drepturile și libertățile;
- c) să remită sesizarea organelor competente pentru a fi examinată în conformitate cu prevederile legislației cu privire la petiționare.

(2) În termen de 30 zile de la data recepționării sesizării, Avocatul poporului înștiințează petiționarul despre decizia adoptată. În cazul în care sesizarea este restituită fără examinare, în mod obligatoriu se indică motivele restituirii.

(3) Decizia de restituire a sesizării nu poate fi atacată. Sesizarea repetată poate fi depusă după înlăturarea cauzelor care au servit drept temei pentru restituire.

(4) Sesizarea repetată în privința aceluiași persoane și aceluiași fapte se acceptă spre examinare numai în cazul apariției unor circumstanțe noi.

Articolul 22. Sesizarea din oficiu a Avocatului poporului

(1) În cazul cînd există informații veridice privind încălcarea în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului, în cazurile de o importanță socială deosebită sau în cazul cînd este necesar de a apăra interesele unor persoane ce nu pot folosi de sine stătător mijloacele juridice de apărare, Avocatul poporului este în drept să acționeze din proprie inițiativă.

(2) În cazul în care se constată încălcări în masă sau grave ale drepturilor și libertăților omului, Avocatul poporului are dreptul să prezinte rapoarte speciale la ședințele Parlamentului, precum și să propună instituirea unor comisii speciale care să cerceteze aceste fapte.

Articolul 23. Modul de examinare a sesizărilor

(1) La examinarea sesizărilor Avocatul poporului este în drept să solicite concursul autorităților și persoanelor cu funcții de răspundere în vederea organizării controlului circumstanțelor care urmează a fi elucidate în scopul verificării faptelor expuse în sesizare. Controlul nu poate fi încredințat autorității sau persoanei cu funcții de răspundere ale cărei decizii sau acțiuni (inacțiuni) sînt contestate.

(2) Persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile sînt obligate să prezinte Avocatului poporului materialele, documentele și informațiile solicitate în legătură cu exercitarea atribuțiilor acestuia, în cel mult 10 zile de la data solicitării, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen.

(3) Avocatul poporului depune toată diligența pentru a soluționa sesizările prin concilierea părților și căutarea unei soluții reciproc acceptabile. Concilierea poate avea loc la orice etapă de examinare a sesizării și, la solicitarea părților, se poate finaliza prin semnarea unui acord de conciliere. Concilierea părților constituie temei pentru încetarea procesului de examinare a sesizării.

(4) Avocatul poporului informează petiționarul despre acțiunile întreprinse în legătură cu examinarea sesizării în cel mult 30 de zile de la data recepționării acesteia.

(5) Dacă, în urma examinării sesizării, s-a constatat că faptele expuse în ea nu s-au adevărit și drepturile sau libertățile petiționarului nu au fost încălcate, avocatul poporului ia o decizie argumentată privind încetarea examinării sesizării.

(6) Decizia de încetare a examinării sesizării nu poate fi atacată.

Articolul 24. Recomandările Avocatului poporului

(1) În situațiile în care se constată încălcări ale drepturilor sau libertăților petiționarului, Avocatul poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcții de răspundere ale cărei decizii sau acțiuni (inacțiuni), după părerea sa, încalcă drepturile și libertățile omului, un aviz care va conține recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru repunerea imediată în drepturile încălcate ale petiționarului.

(2) În activitatea sa de prevenire a torturii și a altor tratamente inumane sau degradante, Avocatul poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere corespunzătoare recomandările sale în vederea ameliorării comportamentului față de persoanele private de libertate, a condițiilor de detenție și a prevenirii torturii.

(3) Autoritatea sau persoana cu funcții de răspundere care a primit avizul este obligată să-l examineze în termen de o lună și să comunice Avocatului poporului în scris despre măsurile luate în vederea remedierii situației.

(4) În cazul în care Avocatul poporului nu este de acord cu măsurile întreprinse, el este în drept să se adreseze unui organ ierarhic superior pentru luarea măsurilor corespunzătoare în vederea executării recomandărilor cuprinse în avizul său și/sau să informeze opinia publică, inclusiv să divulge numele persoanelor autorizate să acționeze în numele acelei autorități.

Articolul 25. Acțiunile procesuale ale Avocatului poporului

(1) În baza rezultatelor examinării sesizării, Avocatul poporului este în drept:

a) să adreseze în instanța de judecată o cerere în apărarea intereselor petiționarului ale cărui drepturi și libertăți fundamentale au fost încălcate;

b) să intervină pe lângă autoritățile corespunzătoare cu un demers pentru intentarea unei proceduri disciplinare sau penale în privința persoanei cu funcții de

răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului;

c) să sesizeze procurorul referitor la săvârșirea contravenției prevăzute la art. 320 din Codul contravențional;

d) să sesizeze persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile asupra cazurilor de neglijență în serviciu, de încălcare a eticii de serviciu, de tergiversare și birocratism.

(2) Avocatul poporului este în drept să înainteze o acțiune în instanța de judecată în legătură cu faptele depistate de încălcare în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului. Cererea de chemare în judecată depusă de către avocatul poporului este scutită de taxa de stat.

(3) Avocatul poporului poate interveni în proces pentru a depune concluzii în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor.

Articolul 26. Sesizarea Curții Constituționale

Avocatul poporului are dreptul să sesizeze Curtea Constituțională în vederea controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte .

Articolul 27. Perfecționarea legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului

În scopul perfecționării legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului, Avocatul poporului:

a) poate prezenta subiecților cu drept de inițiativă legislativă propuneri și recomandări de perfecționare a legislației în vederea eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului;

b) poate să expună opinia asupra proiectelor de acte normative care vizează direct sau indirect drepturile și libertățile omului;

c) poate să expună opinia asupra compatibilității legislației cu instrumentele juridice internaționale în domeniul drepturilor omului.

Articolul 28. Promovarea drepturilor omului

(1) Avocatul poporului desfășoară activități de promovare a drepturilor omului prin:

a) sensibilizarea societății în vederea respectării drepturilor și libertăților omului prin intermediul mass-media și altor mijloace disponibile;

b) mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților omului;

c) familiarizarea cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților omului;

d) contribuirea la consolidarea educației în domeniul drepturilor și libertăților omului și participarea la elaborarea programelor educaționale formale și nonformale;

e) elaborarea și diseminarea materialelor informative despre drepturile și libertățile omului;

f) alte mecanisme și mijloace oportune și permise de lege.

(2) Avocatul poporului colaborează cu organizațiile necomerciale naționale și internaționale care practică activitate de apărare a drepturilor omului, precum și cu mijloacele mass-media.

Articolul 29. Raportarea privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului

(1) Până la data de 15 martie a fiecărui an, Avocatul poporului înaintează Parlamentului Raportul despre respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în decursul anului precedent. Raportul conține un capitol consacrat situației privind respectarea drepturilor copilului și un capitol privind prevenirea torturii.

(2) Raportul se prezintă Parlamentului de către Avocatul poporului și este audiat în plen în termen de până la 2 luni de la data înaintării. Avocatului poporului i se pot adresa întrebări referitoare la activitatea acestuia sau la raportul prezentat. În urma audierii raportului, Parlamentul adoptă o hotărâre.

(3) Comisia parlamentară drepturile omului și relațiile interetnice prezintă informația despre activitatea Avocatului poporului anterior ședinței plenare în care urmează a fi examinat Raportul privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în decursul anului precedent.

(4) Raportul anual se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe site-ul Avocatului poporului și pe site-ul Parlamentului.

(5) Avocatul poporului poate întocmi și prezenta public rapoarte tematice privind respectarea drepturilor și libertăților omului.

(6) Avocatul poporului poate participa la întocmirea rapoartelor privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova ce urmează a fi prezentate instituțiilor și organizațiilor internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor omului.

Capitolul V.

MECANISMUL NAȚIONAL DE PREVENIRE A TORTURII

Articolul 30. Consiliul pentru prevenirea torturii

(1) În scopul asigurării protecției persoanelor împotriva torturii și a altor tratamente inumane sau degradante se creează un Consiliu pentru prevenirea torturii (în continuare Consiliu) în calitate de mecanism național de prevenire a torturii.

(2) Consiliul își desfășoară activitatea în baza principiilor independenței, imparțialității, obiectivității și confidențialității.

(3) În exercitarea atribuțiilor sale, membrii Consiliului se bucură de garanțiile de independență și inviolabilitate stabilite pentru avocatul poporului.

(4) Modul de funcționare a Consiliului este reglementat în Regulamentul său de activitate, aprobat de Consiliu, în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 31. Atribuțiile, drepturile și obligațiile Consiliului

(1) În exercitarea funcției de prevenire a torturii, Consiliul îndeplinește următoarele atribuții de bază:

a) examinează regulat tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate pentru a consolida protecția lor împotriva torturii și relelor tratamente;

b) propune recomandări autorităților, cu scopul de a îmbunătăți tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate și de a preveni tortura și alte forme de rele tratamente, luând în considerare normele corespunzătoare ale dreptului internațional și standardele internaționale în domeniul drepturilor omului;

c) prezintă propuneri autorităților pentru perfecționarea legislației în vigoare ce vizează domeniul de competență;

d) formulează propuneri de buget privind resursele financiare necesare desfășurării activității sale;

e) informează publicul cu privire la activitatea Consiliului, inclusiv prin participarea la emisiunile radio și TV, mese rotunde, seminare, conferințe etc. Informarea publicului va purta un caracter general cu respectarea datelor cu caracter personal sau informațiilor specificate la art. 11 alin. (1) lit. j) și l).

(2) Membrii Consiliului efectuează vizite periodice sau inopinate în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, plasate la dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul său tacit.

(3) Vizitele efectuate de Consiliu poartă un caracter preventiv și sunt neanunțate. Consiliul poate decide să anunțe autoritățile referitor la vizite dacă prin aceasta scopul vizitei ar putea fi atins într-un mod mai eficient. Această decizie trebuie motivată și poartă un caracter de uz intern.

(4) Pentru exercitarea independentă a funcției de prevenire a torturii, membrii consiliului dispun de:

a) drepturile prevăzute în articolul 11 alin. (1) lit. i)–n);

b) dreptul de a-și expune opinia separată asupra rapoartelor întocmite în urma vizitelor efectuate în locurile de detenție și asupra deciziilor Consiliului;

c) dreptul de a colabora, de a transmite informații și de a se întruni cu Subcomitetul ONU pentru Prevenirea Torturii și Comitetul European pentru Prevenirea Torturii în vederea îndeplinirii misiunii acestora.

(5) Membrii Consiliului nu au dreptul să dezvăluie informații confidențiale și date cu caracter personal despre o persoană privată de libertate fără acordul acesteia, în situația în care informațiile au fost obținute în cadrul vizitelor preventive.

(6) Toate autoritățile și instituțiile publice sunt obligate să colaboreze cu Consiliul și să ia toate măsurile în limitele competențelor sale pentru a asista Consiliul în exercitarea atribuțiilor acestuia.

(7) Se interzice ordonarea, aplicarea, permiterea sau tolerarea oricărui tip de sancțiune, precum și prejudicierea în alt mod a unei persoane sau organizații, pentru comunicarea oricărei informații, veridice sau false, membrilor consiliului și altor persoane care îi însoțesc în exercitarea funcției de prevenire a aplicării torturii sau a altor tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante.

Articolul 32. Membrii Consiliului

(1) Din componența Consiliului fac parte 9 membri. Avocatul poporului și adjuncții acestuia sînt membri de drept. Ceilalți membri sunt reprezentanți ai

societății civile care sunt selectați în bază de concurs și numiți în funcție de către Comisia parlamentară pentru drepturile omului și relații interetnice cu respectarea prevederilor art. 7 alin. (2)-(6) și art. 34 din prezenta lege.

(2) Avocatul poporului este președintele Consiliului.

(3) Membrii sunt selectați respectând echilibrul de gen și reprezentarea adecvată a grupurilor etnice și minoritate din țară.

(4) Mandatul membrului Consiliului este de 5 ani.

(5) Membrii Consiliului dispun de legitimație de serviciu.

Articolul 33. Atribuțiile președintelui Consiliului

În exercitarea funcției, președintele Consiliului îndeplinește următoarele atribuții principale:

a) conduce și organizează activitatea Consiliului;

b) reprezintă Consiliul în relațiile cu alte autorități și instituții publice, cu persoane fizice sau juridice;

c) stabilește data și ora desfășurării ședințelor după consultarea membrilor Consiliului;

d) semnează actele Consiliului.

Articolul 34. Condiții de eligibilitate pentru funcția de membru al Consiliului

Poate fi membru al Consiliului persoana care:

a) deține cetățenia Republicii Moldova;

b) are studii superioare în drept, medicină, psihologie, pedagogie, asistență socială sau în alt domeniu relevant mandatului mecanismului național de prevenire a torturii;

c) posedă o experiență de muncă de cel puțin 3 ani, inclusiv în domeniul drepturilor omului;

d) nu are antecedente penale;

e) dispune de o înaltă probitate morală în societate;

f) nu deține funcție publică și/sau nu este membru al organului legislativ sau membru al vreunui partid politic;

g) nu deține și nu a deținut funcții în cadrul organelor de drept.

Articolul 35. Încetarea mandatului de membru al Consiliului

(1) Calitatea de membru al Consiliului încetează la expirarea mandatului, urmare a depunerii cererii, revocării sau în caz de deces.

(2) Membrul Consiliului poate fi revocat printr-o hotărâre a Comisiei drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului, în cazul neîndeplinirii condițiilor de eligibilitate pentru funcția de membru al Consiliului, în circumstanțe care exclud posibilitatea executării mandatului sau la cererea Consiliului adoptată cu votul majorității membrilor aleși în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii necorespunzătoare a atribuțiilor. Cererea Consiliului privind revocarea membrului poate fi contestată la Comisia pentru drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului.

(3) În cazul vacanței mandatului membrului Consiliului se organizează un nou concurs pentru selectarea candidaților, în condițiile art. 32 alin.(1). Noul membru al Consiliului este desemnat pentru un nou mandat.

Articolul 36. Asigurarea activității Consiliului

(1) În activitatea sa, Consiliu este asistat de o direcție specializată din cadrul Oficiului Avocatului poporului.

(2) Resursele necesare pentru realizarea atribuțiilor Consiliul se includ într-o linie bugetară separată, parte integrantă a bugetului Oficiului.

(3) Membrii Consiliului, cu excepția membrilor de drept, au dreptul la o remunerație în mărime de 10% din salariu mediu lunar pe economie pentru fiecare zi în care au efectuat vizite preventive în locurile de detenție sau au participat la ședințe. Condițiile precum și modul efectuării acestor alocații se stabilesc în Regulamentul de activitate al Consiliului.

Articolul 37. Ședințele Consiliului

(1) Consiliul se convoacă în ședințe o dată în lună. La cererea președintelui sau a cel puțin 3 membri, Consiliu se convoacă în ședințe extraordinare.

(2) Ședința Consiliul este prezidată de președinte. În cazul absenței președintelui, ședința este prezidată de un membru desemnat de acesta sau, după caz, de un membru ales la ședință.

(3) Ședința Consiliului este deliberativă dacă la ea sînt prezenți cel puțin 6 membri.

(4) Hotărârile Consiliului se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți la ședință, se semnează de președintele și de secretarul ședinței și se publică pe pagina web a Consiliului și a Oficiului Avocatului poporului.

Articolul 38. Vizitele în locurile de detenție

(1) Membrii Consiliului efectuează periodic vizite în locurile de detenție în baza unui plan anual de vizite care este aprobat la ședința Consiliului. Membrii Consiliului pot efectua vizite în locurile de detenție și în baza informațiilor primite.

(2) La efectuarea fiecărei vizite participă cel puțin doi membri ai Consiliului. Dacă obiectivul cazului o cere, Consiliul poate atrage ad hoc angajați ai Oficiului avocatului poporului sau experți independenți.

(3) În urma fiecărei vizite, membrii Consiliului care au efectuat vizita întocmesc un raport care cuprinde observațiile și recomandările făcute autorităților.

(4) Rapoartele referitor la vizite sunt adoptate de Consiliu și în termen de cel mult 30 de zile după efectuarea vizitei, se remit autorităților vizitate. În circumstanțe excepționale, perioada de 30 de zile poate fi extinsă pentru încă 30 zile printr-o decizie a Consiliului.

(5) În termen de 30 de zile, autoritățile remit răspunsul privind măsurile întreprinse referitor la recomandările și observațiile care se conțin în raport, termenii specifici pentru acțiunile ulterioare sau cauzele justificative pentru neimplementarea anumitor recomandări.

(6) În cazuri urgente, raportul se remite autorităților vizate în termen de 3 zile. Autoritățile în termen de 3 zile remit răspunsul, detalizând toate măsurile care au fost întreprinse pentru a remedia situația.

(7) Dacă autoritatea vizată nu remite răspunsul în termenul stabilit sau nu întreprinde măsurile necesare pentru a remedia situația, Președintele Consiliului informează despre acest fapt autoritatea ierarhic superioară.

(8) Președintele Consiliului face publice, în mod periodic, rapoartele întocmite în urma vizitelor în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, precum și răspunsurile autorităților corespunzătoare.

(9) Rapoartele referitor la vizitele efectuate se publică pe pagina web a Oficiului avocatului poporului și Consiliului împreună cu răspunsul primit din partea autorităților sau, după caz, cu mențiunea neprezentării răspunsului de către respectiva autoritate.

(10) Consiliul publică raportul anual de activitate, parte componentă a raportului anual al Avocatului poporului care se prezintă Parlamentului, inclusiv pe pagina web a Consiliului, a Oficiului Avocatului poporului și în alte mijloace mass-media.

Capitolul V.

OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 39. Oficiul Avocatului poporului

(1) Oficiul Avocatului poporului (în continuare Oficiul) este autoritatea publică care acordă Avocatului poporului asistență organizatorică, juridică, informațională și tehnică în vederea exercitării de către acesta a atribuțiilor sale.

(2) Oficiul are statut de persoană juridică, dispune de ștampilă și formulare ce au imprimate denumirea acestuia și imaginea stemei de stat.

(3) Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului și efectivul-limită de personal se aprobă de Parlament.

(4) Structura organizatorică, statul de personal și schema de încadrare ale Oficiului se aprobă de către Avocatul poporului.

(5) În scopul acordării asistenței consultative Avocatului poporului, în cadrul Oficiului pot fi angajați experți sau pot fi create consilii de experți care dispun de o experiență în domeniul protecției drepturilor și libertăților omului și alte domenii conexe. Regulamentele de activitate a consiliilor de experți se aprobă de către Avocatul poporului.

(6) Sediul permanent al Oficiului se află în municipiul Chișinău.

Articolul 40. Secretarul general

(1) Secretarul general conduce activitatea organizatorică și administrativă a Oficiului. Atribuțiile Secretarului general sunt reglementate în Regulamentul de organizare și funcționare a Oficiului Avocatului poporului

(2) Poate fi numită în funcția de Secretar general persoana care are diplomă de licență sau echivalentul acesteia în drept, economie, administrație publică sau management fie echivalentul acestora, are o vechime în muncă de cel puțin 5 ani în unul din domeniile respective și nu are antecedente penale.

(3) Secretarul general se numește în funcție de Avocatul poporului, în urma unui concurs public și are statut de funcționar public. Eliberarea Secretarului general din funcție, aplicarea măsurilor de stimulare și sancționare se realizează de către Avocatul poporului.

Articolul 41. Personalul Oficiului Avocatului poporului

(1) În activitatea sa, Avocatul poporului poate fi asistat de personal încadrat în propriul cabinet, conform prevederilor Legii nr. 80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

(2) Personalul Oficiului este compus din funcționari publici, personal contractual de deservire tehnică.

(3) Personalul Oficiului nu poate fi persecutat sau tras la răspundere pentru acțiunile sau opiniile exprimate în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

Articolul 42. Asigurarea financiară a Oficiului

(1) Oficiul dispune de buget propriu, care face parte din bugetul de stat.

(2) Costurile activității Oficiului și planificarea bugetului anual se estimează pentru cel puțin 2 ani ulteriori.

(3) Bugetul Oficiului se aprobă de Parlament, la propunerea Avocatului poporului. Reducerea cheltuielilor aprobate ce țin de activitatea Oficiului se admite numai prin hotărâre a Parlamentului.

(4) Oficiul poate dispune și de alte surse financiare, neinterzise de lege.

Articolul 43. Reprezentanțele Oficiului

(1) În alte municipii și orașe pot fi create, reprezentanțe ale Oficiului ca subdiviziuni teritoriale. Reprezentanțele se creează și lichidează prin decizia Avocatului poporului

(2) Sarcinile și atribuțiile reprezentanțelor Oficiului sînt reglementate în regulamentul aprobat de Avocatul poporului.

(3) Reprezentanțele pot oferi, la solicitare, suport membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii în cadrul vizitelor acestora în circumscripția în care activează.

Capitolul VII.

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 44. Prezenta lege intră în vigoare la data de 1 octombrie 2013.

Articolul 45. Avocații parlamentari numiți conform procedurilor stabilite în Legea nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997 cu privire la avocații parlamentari vor exercita funcțiile pînă la expirarea mandatului.

Articolul 46. - (1) Oficiul Avocatului poporului este succesorul de drepturi al Centrului pentru drepturile omului.

(2) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va asigura Oficiul Avocatului poporului cu un nou sediu.

Articolul 47. În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a legii:

a) Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului va organiza un concurs pentru selectarea candidaților și numirea membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii.

b) Guvernul va prezenta Parlamentului:

- proiectul Regulamentului Oficiului Avocatului poporului;
- propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

**PREȘEDINTELE
PARLAMENTULUI**